

Fördjupad grundläggande granskning 2020

- Barn- och utbildningsnämnden

Gällivare kommun

Mars 2021

Jenny Engelmark, cert. kommunal revisor

Hans Forsström, cert. kommunal revisor



Innehållsförteckning

| | |
|--|----|
| Sammanfattning | 2 |
| Inledning | 3 |
| Bakgrund | 3 |
| Syfte och revisionsfrågor | 3 |
| Revisionskriterier | 3 |
| Avgränsning | 3 |
| Metod | 3 |
| Iakttagelser och bedömningar | 5 |
| Arbetar nämnden tillfredsställande med såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål och uppdrag? | 5 |
| Arbetar nämnden tillfredsställande med uppföljning, återrapportering och analys av såväl ekonomi som verksamhet? | 9 |
| Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med de utmaningar i styrning och kontroll av ekonomi som fanns under år 2019? | 12 |
| Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans för år 2020? | 13 |
| Bedömningar | 17 |
| Sammanfattande bedömning | 17 |
| Bedömningar mot revisionsfrågor | 17 |
| Rekommendationer | 19 |
| Bilagor | 20 |

1. Sammanfattning

På uppdrag av Gällivare kommuns revisorer har PwC genomfört en fördjupad grundläggande granskning avseende barn- och utbildningsnämnden. Syftet med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har säkerställt ett tillräckligt ansvarsutövande under 2020.

Efter genomförd granskning är vår bedömning att barn- och utbildningsnämnden **i allt väsentligt** har säkerställt ett tillräckligt ansvarsutövande under år 2020. Bedömningen baseras på följande:

- Nämnden har antagit en verksamhetsplan med mål för såväl verksamhet samt internbudget för verksamheterna vilket kan anses som mål för nämndens ekonomi. Nämnden har i början av året givit förvaltningen i uppdrag att genomföra genomlysning av budgetavvikelser samt i juni beslutat om omDispositionering av internbudget.
- Nämnden har under året löpande efterfrågat och erhållit rapportering och uppföljning avseende såväl verksamhet som ekonomi samt analyserat utfallet. Nämnden har under året även följt upp fattade beslut.
- Nämnden har vidtagit åtgärder i syfte komma till rätta med de utmaningar i styrning och kontroll av ekonomi som fanns under år 2019. Vi kan konstatera att nämnden under år 2020 beslutat om åtgärder i syfte att nå budget i balans samt följt upp dessa.
- Nämndens ekonomiska utfall för år 2020 är en klar förbättring jämfört med 2019 års resultat och innebär en positiv avvikelse mot budget om ca 3,5 mnkr. Vår bedömning är således att nämnden vidtagit åtgärder för att nå en budget i balans år 2020. Samtidigt noterar vi att en stor del av det positiva resultatet kan härledas till statliga ersättningar och neddragen verksamhet till följs av pandemin.

Rekommendationer

Mot bakgrund av granskningen rekommenderar vi att barn- och utbildningsnämnden fortsatt vidtar åtgärder för att säkerställa en budget i balans för år 2021 och kommande år.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

De förtroendevalda revisorerna i kommunen ska varje år i sin revisionsberättelse uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelser samt enskilda förtroendevalda i dessa. En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om styrelsens och nämndernas ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövande avses nämndernas aktiva åtgärder för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Barn- och utbildningsnämnden gick under år 2019 med ett underskott på ca 4 mnkr. Revisorerna har i sin riskanalys för år 2020 noterat att det finns en risk avseende barn- och utbildningsnämndens ledning, styrning och uppföljning. Därför har revisorerna valt att under år 2020 genomföra en fördjupad grundläggande granskning avseende barn- och utbildningsnämnden.

Granskningsobjekt är barn- och utbildningsnämnden.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Syfte med granskningen har varit att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har säkerställt ett tillräckligt ansvarsutövande under år 2020.

Följande revisionsfrågor har varit styrande för granskningen:

- Arbetar nämnden tillfredsställande med såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål och uppdrag?
- Arbetar nämnden tillfredsställande med uppföljning, återrapportering och analys av såväl ekonomi som verksamhet?
- Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med de utmaningar i styrning och kontroll av ekonomi som fanns under år 2019?
- Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans för år 2020?

2.3. Revisionskriterier

- Kommunallagen
- Fullmäktiges fastställda styrdokument
- Budget 2020
- Barn- och utbildningsnämndens ekonomistyrprinciper

2.4. Avgränsning

Granskningen avgränsas till att avse de revisionsfrågor som redovisas ovan samt i huvudsak till verksamhetsåret 2020.

2.5. Metod

Granskningen genomförs löpande under revisionsåret 2020 genom:

- Intervjuer och avstämningar med barn- och utbildningsnämndens ordförande samt förvaltningschef
- En webbenkät har skickats till nämndens ordinarie ledamöter och ersättare under hösten. Åtta av nio ordinarie ledamöter samt tre av nio ersättare besvarade enkäten, vilket gav en svarsfrekvens på 89 % respektive 33 %.
- Granskning av relevanta dokument såsom verksamhetsplan, internbudget, verksamhetsberättelse, ekonomiska uppföljningar och delårsrapport.
- Genomgång av nämndens protokoll under åren 2019 och 2020
- Utöver detta har revisorerna i vanlig ordning träffat nämnden vid under slutet av år 2020 för det årliga mötet i ordinarie grundläggande granskning.
- Analys, sammanställning och rapportskrivande.
- De som har intervjuats för granskningen har givits möjlighet att faktakontrollera innehållet i rapporten innan den fastställdes. Rapporten har kvalitetssäkrats av Hans Forsström, cert. Kommunal revisor, PwC.

3. Iakttagelser och bedömningar

Av kommunallagen 6 kap 6 § framgår att nämnderna var och en inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Detta kan bland annat vara att bedriva sin verksamhet inom tilldelad budgetram.

3.1. Arbetar nämnden tillfredsställande med såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål och uppdrag?

Iakttagelser

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 2019-09-23 att fastställa *Gällivare kommuns budget 2020, plan 2021-2022* samt *Kommunplan 2020-2022*. Av budgeten för år 2021 framkommer att barn- och utbildningsnämndens av fullmäktige tilldelade budget för år 2020 är 290 544 tkr. Efter omorganisation där verksamheter flyttades till annan förvaltning var nämndens budgetram 266 899 tkr för år 2020 inklusive tillägg för löneökningar.

Kommunplanen för åren 2020-2022 är en övergripandeplan för kommunens verksamheter innehåller bland annat beskrivning av kommunens målstyrningsmodell med visioner, verksamhetsidé, övergripande mål samt fyra strategiska målsättningar. Det övergripande målet är att Gällivare kommun på sikt ska öka sin befolkning till 20 000 invånare. De strategiska målsättningarna är:

- Våra medborgare är stolta, engagerade och trivs.
- Våra kommunala verksamheter är effektiva och attraktiva.
- Våra medarbetare är stolta, engagerade, kompetenta och ansvarstagande.
- Vårt samhälle ger förutsättningar för en livsstil som minskat miljö- och klimatpåverkan.

Av kommunplanen framkommer även att barn- och utbildningsnämnden fullgör uppgifter inom barnomsorg, samt uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Verksamheten omfattar förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, elevhälsa samt annan pedagogisk verksamhet för barn och unga. Verksamheten har ett särskilt ansvar för samverkan med gymnasieskolan.

Granskningen visar att barn- och utbildningsnämnden vid sitt sammanträde 2019-10-29 har antagit verksamhetsplan för år 2020-2022. Nämnden antog vid sammanträdet även internkontrollplan för år 2020. I planen framgår bland annat nämndens ansvarsområden och verksamhet, nämndens fokusområden kopplat till de strategiska målsättningarna samt vilka mätinstrument som används för att mäta måluppfyllelse. Totalt har barn- och utbildningsnämnden fokusområden/mål för år 2020. Målen återfinns i Bilaga 1 till denna rapport.

I dokumentet *Barn och utbildningsnämnden Budget 2020*, antagen 2020-01-30 av nämnden, framgår budget per verksamhet samt per ansvar. Internbudgeten för år 2020 framgår nedan i Tabell 1.

Tabell 1. Budget per verksamhetsområde.

| Verksamhet | Budget, tkr |
|------------------------------|-------------|
| Nämnd och förvaltning | 12 646 |
| Gemensamt | 17 748 |
| Grundskola | 149 261 |
| Förskolor, pedagogisk omsorg | 87 234 |
| Summa | 266 889 |

I den enkätundersökning som genomförts för granskningen ställdes frågan om nämnden har fastställt mätbara mål för verksamheten samt om nämnden fastställt mätbara mål för ekonomin. Som framgår av Diagram 1 nedan så instämmer 81 % av samtliga svarande att så skett helt eller till övervägande del vad gäller verksamhetsmässiga mål. I enkäten ställdes även frågan om nämnden har fastställt mätbara mål för kvalitet. Totalt 63 % av de som svarat på enkäten instämmer helt eller till övervägande del att sådana mål fastställts, vilket framgår av Diagram 2.

Diagram 1: Nämnden har fastställt mätbara mål för verksamheten.

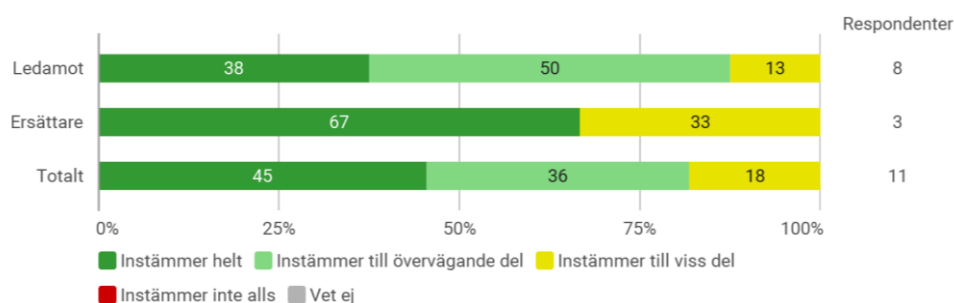
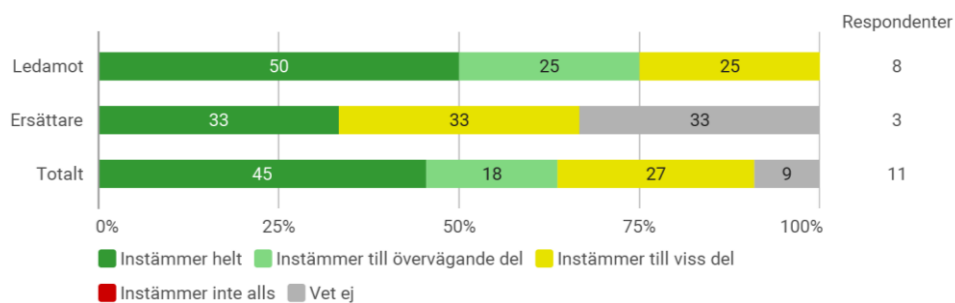
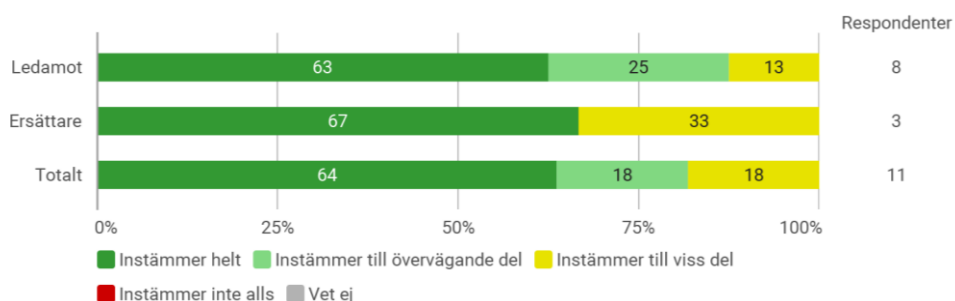


Diagram 2: Nämnden har fastställt mätbara mål för kvalitet



Avseende ekonomiska mål instämmer här 82 % av samtliga svarande helt eller till övervägande del i att sådana mål fastställts, se Diagram 3.

Diagram 3: Nämnden har fastställt mätbara mål för ekonomin



Barn- och utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde 2019-12-17 att ge förvaltningen i uppdrag att till nämndens sammanträde den 25 februari 2020 genomlysna årets avvikelser per verksamhetsslag, i syfte att stoppa fortsatt ökande kostnader under år 2020. Vid sitt sammanträde 2020-02-25 gav barn- och utbildningsnämnden förvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag på åtgärder för att komma till rätta med avvikelserna per verksamhetsslag senast under andra kvartalet 2020.

Vid sammanträdet 2020-06-16 behandlade nämnden punkten *Genomlysning budgetavvikelser*. Av ärendebeskrivningen framgår att utifrån den negativa budgetavvikelsen i nämndens detaljbudget för år 2020 har nämnden gett förvaltningen i uppdrag att genomlysna avvikelserna per verksamhetsslag. Förvaltningen har med anledning av detta tagit fram områden där det finns möjlighet till effektivisering och andra åtgärder under året. Här nämns bland annat minskning av antalet förskoleplatser utifrån minskad efterfrågan och senareläggning av IT-satsning utifrån försenade utbildningsinsatser till följd av pandemin. Vidare framkommer att ytterligare effektiviseringar kommer verkställas av kostenheten som ligger i annan förvaltning till följd av mer effektiv användning av lokaler inom förskolan. Nämnden beslutade:

- att ge förvaltningen i uppdrag att till september 2020 beräkna överkostnader för Nya Malmstaskolan och Myranskolan enligt tidigare beslutad modell,
- att ge förvaltningen i uppdrag att beräkna merkostnader för grundskolan utifrån ökade elevtal samt att presentera dessa för nämnd i september 2020,

- att ge förvaltningen i uppdrag att beräkna merkostnader för minoritetsspråksavdelningen samt att presentera dessa för nämnd i september 2020,
- att ge förvaltningen i uppdrag att beräkna merkostnader för nyanlända samt att presentera dessa för nämnd i oktober 2020,
- att ge förvaltningen i uppdrag att redovisa hur det fortsatta arbetet med de åtgärder som föreslogs av transportutredaren fortgår i september 2020,
- att ge förvaltningen i uppdrag att sammanställa förändringen av nyttjande av badhus och minskade kostnader för badbussar samt att presentera dessa för nämnd i september 2020,
- att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta arbetet med att effektivisera lokaler och lokalvård samt att presentera dessa för nämnd i oktober 2020, samt
- att i övrigt tacka för informationen

Vid sammanträdet 2020-06-16 beslutade av barn- och utbildningsnämnden även i ärendet *Omdisponering detaljbudget*. Nämnden beslutade:

- att anta förslag till specificerade effektiviseringar motsvarande 1685 tkr och därmed omdisponera detaljbudget för år 2020 enligt följande:
 - stängning av förskoleavdelning i externa lokaler f.o.m. 200701,
 - neddragning del av förskoleavdelning f.o.m. 200701,
 - senareläggning av IT-satsning för lågstadiet och F6 för att genomföra utbildning, samt
 - senarelägga IT-satsning för förskolan för att genomföra utbildning (i BoU:s detaljbudget ligger en ospecificerad effektivisering på 1685 tkr, nämnden behöver under året besluta om effektiviseringar motsvarande summan)

Av intervju med förvaltningschef och barn- och utbildningsnämndens ordförande framgår att arbetet med att genomlysna verksamheterna fortgått under första halvåret 2020. Fokus uppges ha legat på att identifiera vilka poster som är kostnadsdrivande och att ta fram underlag för åtgärder. Bland annat lyfts bättre nyttjande av egna lokaler fram som en viktig åtgärd.

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som uppfylld.

Bedömningen baseras på att barn- och utbildningsnämnden antagit en verksamhetsplan med mål för såväl verksamhet samt internbudget för verksamheterna vilket kan anses som mål för nämndens ekonomi. Nämnden har i början av året givit förvaltningen i uppdrag att genomföra genomlysning av budgetavvikelser samt i juni beslutat om omdisponering av internbudget.

3.2. Arbetar nämnden tillfredsställande med uppföljning, återrapportering och analys av såväl ekonomi som verksamhet?

lakttagelser

Granskning av barn- och utbildningsnämndens protokoll visar att nämnden har fått regelsocialden uppföljning av verksamhet och ekonomi under år 2020. Detta har bland annat kommit till uttryck genom förvaltningschefens information, budgetuppföljning, uppföljning av projekt, uppföljning av garanterad undervisningstid samt kvalitetsavstämningar. Vi kan även se att nämnden efterfrågat och erhållit återrapportering av tidigare fattade beslut.

Uppföljning av måluppfyllelse vad gäller ekonomiska och verksamhetsmässiga mål har framförallt skett i delårsrapportering och vid nämndens årsredovisning som redovisats vid nämndens sammanträde 2021-02-23. Vi noterar även att nämnden kontinuerligt erhållit rapportering om aktuella frågor såsom exempelvis pandemin och läget i verksamheterna.

Ur barn- och utbildningsnämndens sammanträdesprotokoll framgår följande avseende budgetuppföljning:

- 2020-01-30: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att tacka för informationen och lägger den till handlingarna.
- 2020-02-25: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att noggrant följa den ekonomiska utvecklingen och att presentera januaris och februaris siffror till barn- och utbildningsnämndens sammanträde i mars 2020.
- 2020-03-24: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att förvaltningen får i uppdrag att arbeta för en budget i balans.
- 2020-04-21: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att ge förvaltningen fortsatt i uppdrag att arbeta för en budget i balans. 2020-05-18: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att fortsatt arbeta för en budget i balans, inklusive den generella effektiviseringen, att ge presidiet och förvaltningen i uppdrag att initiera budgetdialog med berörda chefer, att från och med den 19 maj 2020 införa återhållsamhet i förvaltningens verksamheter, med anledning av rådande budgetsiffror.
- 2020-06-16: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att arbeta för en budget i balans.
- 2020-09-08: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att arbeta för en budget i balans, att uppmana berörda chefer att lyfta fram eventuella överskott i prognosen.
- 2020-10-12: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att förvaltningen får i uppdrag att arbeta för en budget i balans.
- 2020-11-10: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att förvaltningen fortsatt får i uppdrag att arbeta för en budget i balans.
- 2020-12-03: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att förvaltningen får i uppdrag att arbeta för en budget i balans. Av protokollet framgår inga siffror vad gäller utfall för perioden eller prognos för helåret.
- 2021-01-26: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att tacka för den för dagen aktuella redovisningen och lägga den till handlingarna.

- 2021-02-23: Barn- och utbildningsnämnden beslutar att tacka för informationen och lägga den till handlingarna.

Vid sitt sammanträde 2021-02-23 behandlade nämnden Årsredovisning Barn- och utbildningsnämnden 2020. Nämnden beslutade att

- Barn- och Utbildningsnämndens verksamhetsberättelse 2020 tillförs ärende Årsredovisning 2020 och överlämnas till kommunfullmäktige för fastställande,
- att överföra 6 373 tkr av investeringsbudget som kompletteringsbudget till 2021,
- att överföra 1 592 tkr av driftöverskottet avseende projekt SEDD till 2021

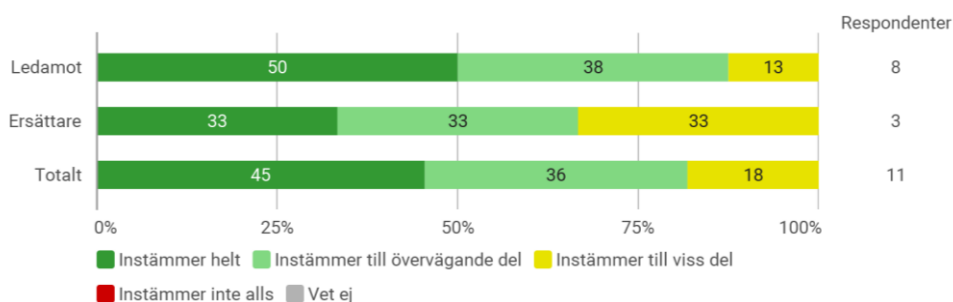
Av sammanträdesprotokollen som granskats framgår inga siffror vad gäller utfall för perioden eller prognos för helåret. Siffrorna har därför begärts ut och redovisas i Tabell 2.

Tabell 2. Sammanställning av budgetuppföljning/utfall år 2020.

| Tkr | Jan | Feb | Mars | April | Maj | Juni | Sept | Okt | Nov | Helår |
|----------------|-----|-------|-------|-------|-------|-------|------|------|------|-------|
| Utfall | 434 | 1232 | 1714 | -3223 | -4175 | -4896 | 3334 | 2349 | 2542 | 3544 |
| Prognos | -- | -2400 | -2400 | -3150 | -3310 | -- | -800 | 270 | 900 | |

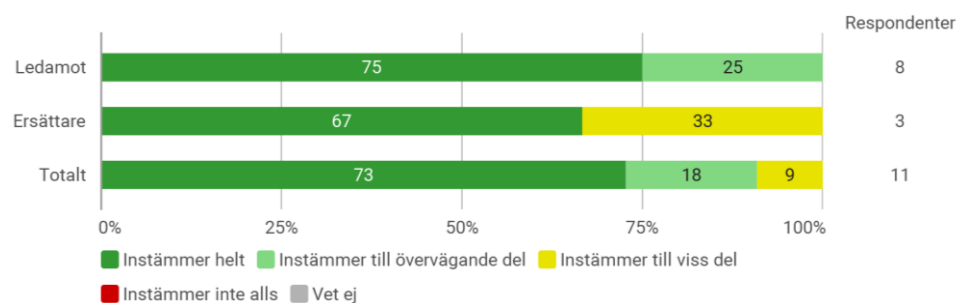
Av enkätundersökning kan vi konstatera att 81 % av de som besvarat enkäten instämmer helt eller till övervägande del i påståendet om att rapportering av måluppfyllelse sker regelbundet till nämnden avseende verksamhetsmål. Detta framgår av Diagram 4.

Diagram 4: Rapportering av måluppfyllelse sker regelbundet till nämnden avseende verksamhetsmål



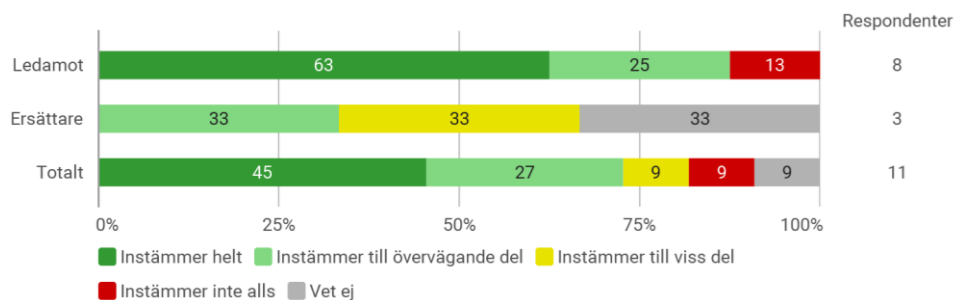
Enkätundersökningen visar även att 91 % av de svarande helt eller till övervägande del instämmer i att rapportering av måluppfyllelse för ekonomiska mål sker regelbundet till nämnden, se Diagram 5.

Diagram 5: Rapportering av måluppfyllelse sker regelbundet till nämnden avseende ekonomiska mål



På frågan om nämnden diskuterar och analyserar uppföljningen av målen i tillräcklig omfattning, Diagram 6, så instämmer 71 % av de svarande helt eller till övervägande del i att nämnden gör det. Vi noterar att 9% inte instämmer alls.

Diagram 6: Jag anser att nämnden diskuterar och analyserar uppföljningen av målen i tillräcklig omfattning



Genom intervjuer med förvaltningschef och nämndsordförande framkommer att det under första halvan av året arbetats intensivt med den genomlysning nämnden begärt samt med att ta fram underlag och åtgärder inom ramen för denna. Vidare beskrivs att även utredningar pågått avseende mer kostnadsdrivande budgetposter såsom kost och transport, vilket skett på kommunövergripande nivå men som även berör barn- och utbildningsnämnden och dess verksamhet. I intervjuer lyfts även fram att anställningar utöver budgetram ska beslutas av nämnden, vilket vi också genom nämndens protokoll kan se sker. Samtidigt framkommer uppgifter om att det fortfarande finns verksamheter som anställt utöver sin budgetram utan att detta beslutats av nämnden.

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som uppfylld.

Bedömningen baseras på att vi kan verifiera att nämnden under året löpande efterfrågat och erhållit rapportering och uppföljning avseende såväl verksamhet som ekonomi samt analyserat utfallet. Nämnden har under året även följt upp fattade beslut.

3.3. Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med de utmaningar i styrning och kontroll av ekonomi som fanns under år 2019?

lakttagelser

Barn- och utbildningsnämnden hade för år 2019 en negativ budgetavvikelse på 4 mnkr. I 2019 års grundläggande granskning som revisorerna genomförde gjordes följande bedömning, att:

- "Vår sammantagna bedömning är att nämnden i allt väsentligt bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt, men inte helt från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen i allt väsentligt har varit tillräcklig."

Genom vår protokollsgranskning kan vi inte verifiera att barn- och utbildningsnämnden behandlat revisorernas skrivelse för ansvarsutövande 2019.

Som tidigare nämnts i denna rapport fattade nämnden i februari år 2020 beslut att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag på åtgärder för att komma till rätta med avvikelserna per verksamhetslag senast under andra kvartalet 2020.

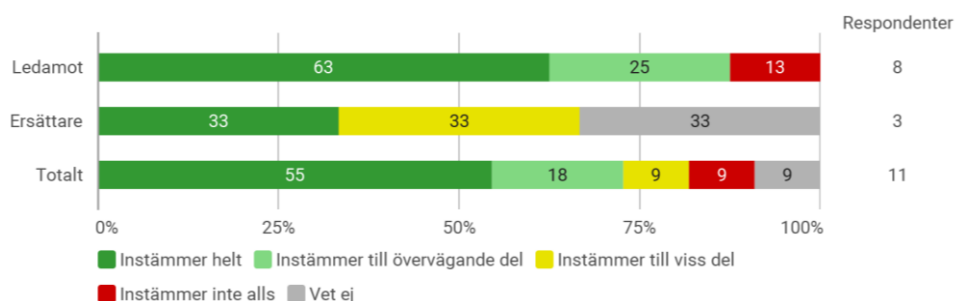
Genomlysningen presenterades sedan på nämndens sammanträde 2020-06-16 och nämnden beslutade vid sammanträdet om omdisponering av budget samt ett antal åtgärder i syfte att minska effektivisera verksamheten samt minska kostnader, se s. 8 och 9 i denna rapport. Vi kan även se att nämnden vid sina budgetuppföljningar givit förvaltningen i uppdrag att fortsatt arbeta för en budget i balans.

Av intervjuer framkommer att nämndens presidium tillsammans med förvaltningschefen under april till september år 2020 genomfört budgetdialoger med chefer för verksamheter med negativ budgetavvikelse. Detta i syfte att träffas och skapa förståelse för såväl nämndens som verksamheternas arbete. Frågor som behandlats under dialogerna uppges vara vikten av att arbeta tillsammans från nämndens och verksamheternas båda sidor, förankra åtgärder som behöver genomföras samt förutsättningar att hålla sig inom tilldelad budget och att arbeta med budgetfrågor framåt. De intervjuade lyfter fram dialogerna som givande från båda sidor. Förvaltningschef och ekonom har sedan genomfört budgetdialog med övriga chefer.

Genom intervjuer lyfts även fram att nämnden under året arbetat aktivt med uppföljning och återrapportering av såväl ekonomi som beslutade åtgärder. Detta är även något vi kan verifiera genom granskningen av protokoll, där uppföljning av såväl ekonomiskt läge som arbetet åtgärder är punkter som återkommer vid nämndens sammanträden under år 2020. På frågan om beslutade åtgärder sammanställts utifrån vilken besparing de prognostiserats ge samt vad utfallet blivit anges att någon sådan sammanställning inte tagits fram då behov av en sådan sammanställning inte uppges ha funnits.

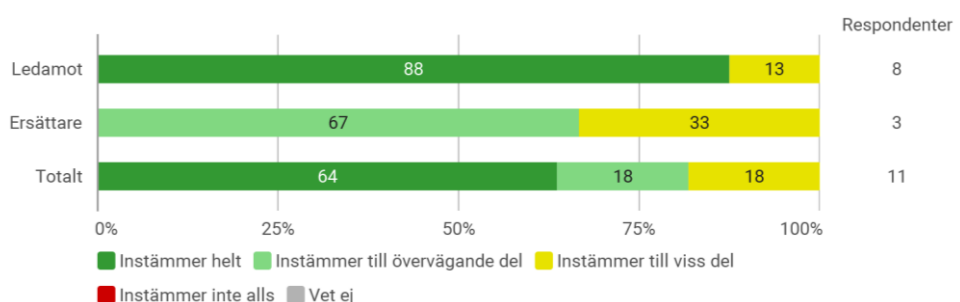
Enkätundersökningen bland nämndens ledamöter och ersättare visar att 73 % av de svarande instämmer helt eller till övervägande del i att nämnden fattar aktiva beslut utifrån den rapportering som nämnden erhåller, se Diagram 7. Noteras bör dock att 13% av de ordinarie ledamöter som besvarat enkäten inte instämmer alls.

Diagram 7: Nämnden fattar aktiva beslut med anledning av rapporteringen



För påståendet om nämnden har beslutat om konkreta åtgärder för att nå en ekonomi i balans instämmer totalt 82 % av de svarande helt eller till övervägande del att så skett, vilket framgår av Diagram 8.

Diagram 8: Nämnden har beslutat om konkreta åtgärder för att nå en ekonomi i balans



Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som uppfylld.

Bedömningen baseras på att vi genom granskningen kan verifiera att barn- och utbildningsnämnden vidtagit åtgärder i syfte komma till rätta med de utmaningar i styrning och kontroll av ekonomi som fanns under år 2019. Vi kan konstatera att nämnden under år 2020 beslutat om åtgärder i syfte att nå budget i balans. Vi kan även se att nämnden under året efterfrågat och erhållit rapportering och uppföljning av såväl ekonomi som verksamhet.

3.4. Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans för år 2020?

lakttagelser

För år 2020 redovisar barn- och utbildningsnämnden ett överskott jämfört med budget om 3 544 tkr. Detta innebär att ekonomin för år 2020 är i balans och är en klar

förbättring jämfört med år 2019 då underskottet mot budget var 4 mnkr. Samtidigt har år 2020 varit ett speciellt år utifrån rådande covid-19 pandemi och resultatet är därför inte helt jämförbart med föregående år. I intervjuer beskrivs att det åtgärdsarbete som bedrivits under året i syfte att effektivisera och nå en budget i balans gett resultat men också att pandemin till stor del bidragit till det positiva resultatet, bland annat genom att staten ersatt samtliga sjuklönekostnader för månaderna april till och med juni. Även neddragen verksamhet inom förskolan till följs av att vårdnadshavare hållit sina barn hemma samt svårigheter att vid sjukfrånvaro hos personal ta in vikarier uppges ha bidragit till resultatet. I nämndens årsredovisning anges att det fortfarande finns överkostnader inom flera olika verksamheter, bland annat för skolmåltider, lokaler och personalresurser inom grundskola och förskola. Även de förhållandevis många små skolenheter som finns i kommunen bidrar till höga kostnader per elev liksom ett ökat barn- och elevtal inom förskolan hos ickekommunala huvudmän. I årsredovisningen lyfts det fram att merkostnader som uppkommit i samband med skolstrukturen påverkat förvaltningens ekonomi negativt, då högstadiet varit fördelat på tre olika skolor hela vårterminen år 2020 samt att flyttkostnader inte bekostats av projektet. Det beskrivs även att förvaltningen har fortsatt höga kostnader för skolskjutsar.

Av Tabell 3 framgår att de verksamheter som har en negativ avvikelse mot budget är grundskolan samt gemensamt medan nämnd och förvaltning samt förskolor, pedagogisk omsorg har en positiv avvikelse mot budget.

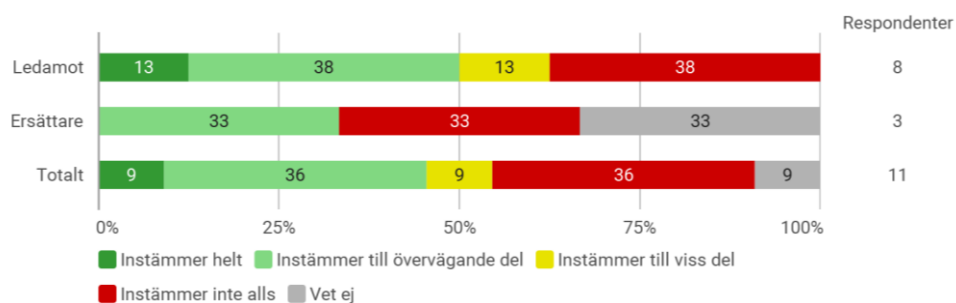
Tabell 3. Resultat per verksamhet enligt verksamhetsberättelsen för år 2020.

| Verksamhet | Utfall mot budget, tkr |
|------------------------------|------------------------|
| Nämnd och förvaltning | 241 |
| Gemensamt | -129 |
| Grundskola | -2052 |
| Förskolor, pedagogisk omsorg | 5484 |

I nämndens årsredovisning framgår även att nämnden står inför stora ekonomiska utmaningar vad gäller driften av verksamheten och det lyfts fram som en stor utmaning att kunna effektivisera med bibehållen kvalitet. Även kompetensförsörjningen anges vara ett högt prioriterat område.

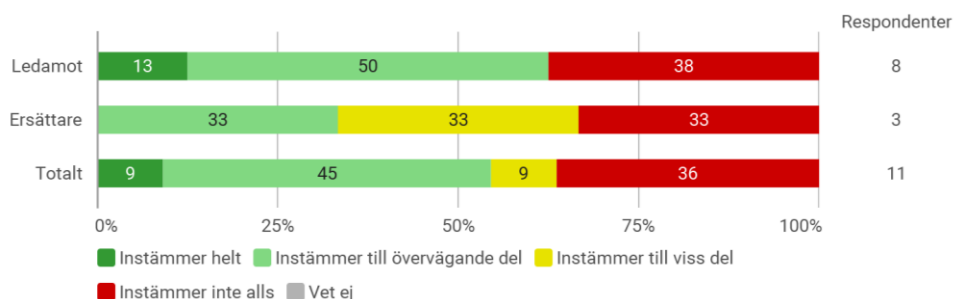
Av enkäten framkommer att totalt 45 % av de svarande instämmer helt eller till övervägande del i påståendet "Nämnden uppnår ett ekonomiskt resultat som överensstämmer med kommunfullmäktiges mål", se Diagram 9. 9 % av de svarande instämmer till viss del medan 36 % inte instämmer alls. 9 % av respondenterna har svarat "vet ej".

Diagram 9: Nämnden uppnår ett ekonomiskt resultat som överensstämmer med kommunfullmäktiges mål



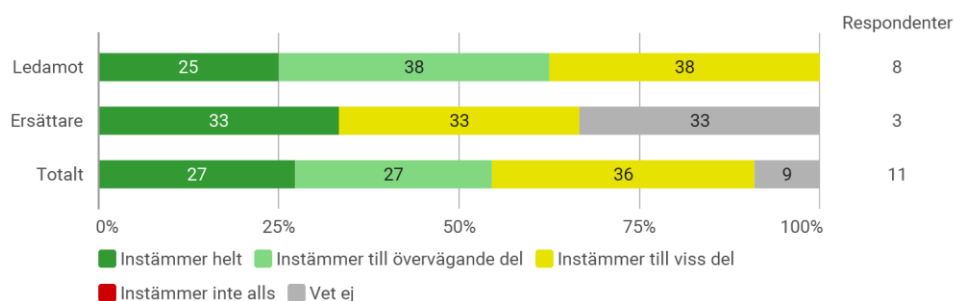
Vad gäller påståendet om nämnden har förutsättningar att nå en ekonomi i balans för år 2020 instämmer 54% av de svarande helt eller till övervägande del medan 9 % instämmer till viss del och 36 % instämmer inte alls, se Diagram 10.

Diagram 10: Nämnden har förutsättningar att nå en ekonomi i balans år 2020



Nämnden fick i enkäten även möjlighet att svara på påståendet om nämnden uppnår ett kvalitetsmässigt resultat som överensstämmer med fastställda verksamhetsmål. 57 % av de svarande instämde helt eller till övervägande del medan 36 % instämmer till viss del. 9 % svarar att de inte vet, se Diagram 11.

Diagram 11: Nämnden uppnår ett kvalitetsmässigt resultat som överensstämmer med fastställda verksamhetsmål



Av barn- och utbildningsnämndens årsredovisning för år 2020 framgår nämndens måluppfyllelse för de fyra strategiska mål som finns i kommunen. I årsredovisningen görs bedömningen "grön" då målet helt uppfylls, "gul" då målet delvis uppfylls och "röd" då målet ej uppfylls. Tre av de fyra målen bedöms som uppfyllda av nämnden.

Vad gäller de 12 fokusområdena så görs ingen enskild bedömning om måluppfyllelse per fokusområde.

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms som uppfyllt.



Bedömningen baseras på att barn- och utbildningsnämnden vidtagit en rad åtgärder i syfte att nå en budget i balans för år 2020, vilket vi kan verifiera i vår granskning. Det ekonomiska utfallet för år 2020 är en klar förbättring jämfört med 2019 års resultat och innebär en positiv avvikelse mot budget om 3,5 mnkr. Vår bedömning är således att nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en budget i balans år 2020. Samtidigt noterar vi att en stor del av det positiva resultatet kan härledas till statliga ersättningar och neddragen verksamhet till följs av pandemin.

4. Bedömningar

4.1. Sammanfattande bedömning

Efter genomförd granskning är vår bedömning att barn- och utbildningsnämnden i allt väsentligt har säkerställt ett tillräckligt ansvarsutövande under år 2020.

4.2. Bedömningar mot revisionsfrågor

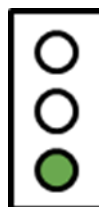
| Revisionsfråga | Kommentar | |
|--|--|---|
| Revisionsfråga 1 Arbetar nämnden tillfredsställande med såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål och uppdrag? | Uppfyllt Nämnden har antagit en verksamhetsplan med mål för såväl verksamhet samt internbudget för verksamheterna vilket kan anses som mål för nämndens ekonomi. Nämnden har i början av året givit förvaltningen i uppdrag att genomföra genomlysning av budgetavvikelser samt i juni beslutat om om disponering av internbudget. |  |
| Revisionsfråga 2 Arbetar nämnden tillfredsställande med uppföljning, återsrapportering och analys av såväl ekonomi som verksamhet? | Uppfyllt Nämnden har under året löpande efterfrågat och erhållit rapportering och uppföljning avseende såväl verksamhet som ekonomi samt analyserat utfallet. Nämnden har under året även följt upp fattade beslut. |  |

Revisionsfråga 3

Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med de utmaningar i styrning och kontroll av ekonomi som fanns under år 2019?

Uppfyllt

Vi kan genom granskningen kan verifiera att barn- och utbildningsnämnden vidtagit åtgärder i syfte komma till rätta med de utmaningar i styrning och kontroll av ekonomi som fanns under år 2019. Vi kan konstatera att nämnden under år 2020 beslutat om åtgärder i syfte att nå budget i balans. Vi kan även se att nämnden under året efterfrågat och erhållit rapportering och uppföljning av såväl ekonomi som verksamhet.

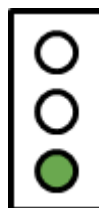


Revisionsfråga 4

Har nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans för år 2020?

Uppfyllt

Nämnden har vidtagit en rad åtgärder i syfte att nå en budget i balans för år 2020, vilket vi kan verifiera i vår granskning. Det ekonomiska utfallet för år 2020 är en klar förbättring jämfört med 2019 års resultat och innebär en positiv avvikelse mot budget om ca 3,5 mnkr. Vår bedömning är således att nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att nå en budget i balans år 2020. Samtidigt noterar vi att en stor del av det positiva resultatet kan härledas till statliga ersättningar och neddragen verksamhet till följs av pandemin.



4.3. Rekommendationer

Efter genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till barn- och utbildningsnämnden:

- Att barn- och utbildningsnämnden fortsatt vidtar åtgärder för att säkerställa en budget i balans för år 2021 och kommande år.

2021-03-31

Jenny Engelmark

*Uppdragsledare och
projektledare*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Gällivare kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 14 april 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

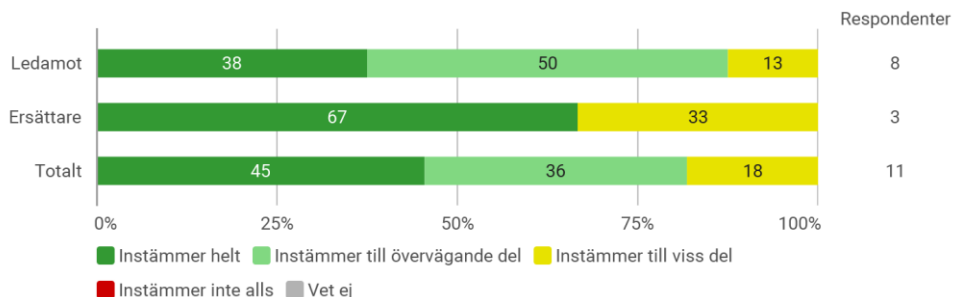
Bilagor

Bilaga 1. Barn- och utbildningsnämndens fokusområden år 2020

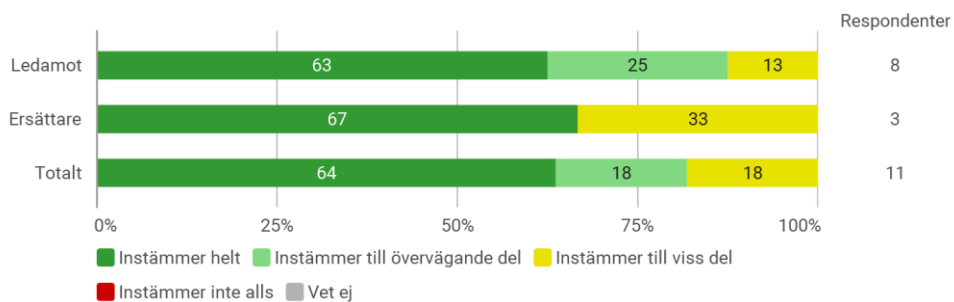
| Strategisk målsättning | Barn- och utbildningsnämndens fokusområde |
|---|--|
| Våra medborgare är stolta, engagerade och trivs | Alla barn och elever ges förutsättningar att lyckas i och påverka våra verksamheter |
| | Utökad kommunikation och tydlig information från transparenta verksamheter |
| Våra kommunala verksamheter är effektiva och attraktiva | Fortsatt arbete med effektiviseringar genom ständiga förbättringar |
| | Alla verksamheter ska genomföra kvalitetshöjande åtgärder |
| | Alla barn ska undervisas av behöriga lärare i skola och förskola |
| Våra medarbetare är stolta, engagerade, kompetenta och ansvarstagande | En långsiktig personal- och kompetensförsörjning, som främjar stabilitet inom verksamheterna |
| | Alla medarbetare och ledare ges förutsättningar att lyckas i och påverka våra verksamheter |
| | Alla ledare ges förutsättningar att utöva ett verksamhetsnära pedagogiskt ledarskap |
| Vårt samhälle ger förutsättningar för en livsstil som minskar miljö- och klimatpåverkan | Minska miljö- och klimatpåverkan genom aktivt ställningstagande på alla nivåer i våra verksamheter |
| | Samarbeta med andra förvaltningar för att minska miljö- och klimatpåverkan |
| | Minskad energianvändning och hållbara inköp |
| | Minskad miljöpåverkan vid transporter |

Bilaga 2. Enkät svar

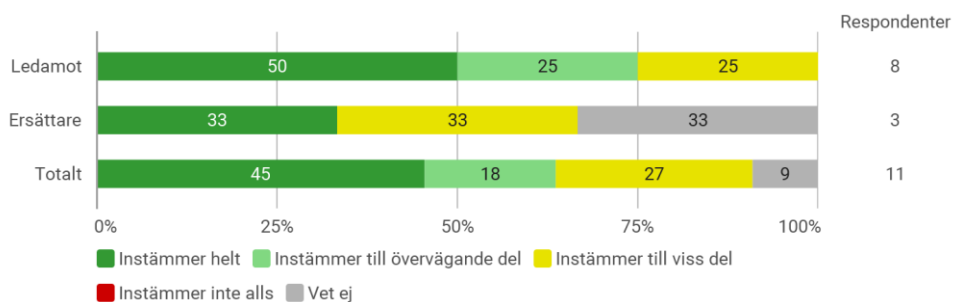
Nämnden har fastställt mätbara mål för verksamheten



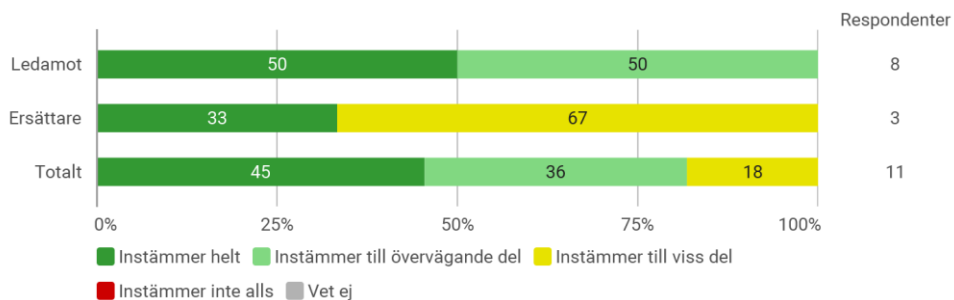
Nämnden har fastställt mätbara mål för ekonomin



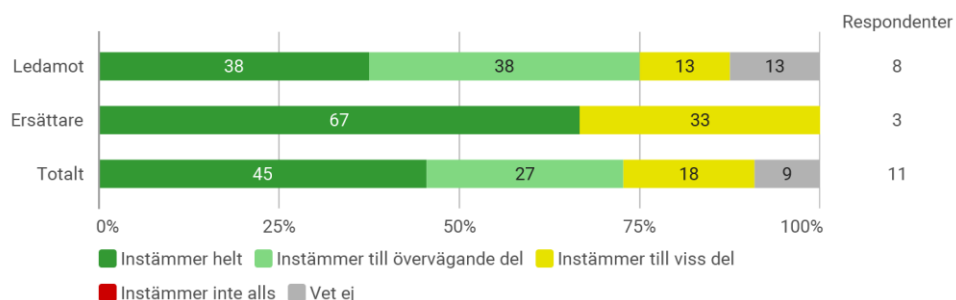
Nämnden har fastställt mätbara mål för kvalitet



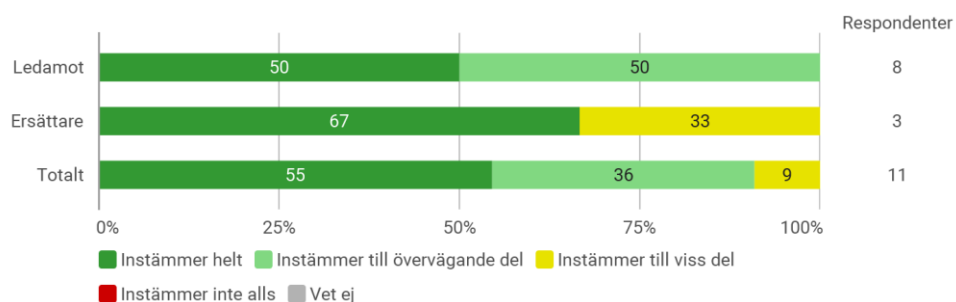
Jag anser att jag vet tillräckligt om vad som menas med intern kontroll



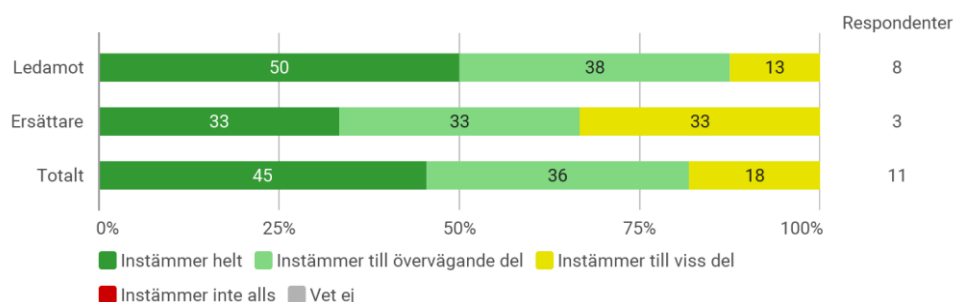
Nämnden genomför årligen en risk- och väsentlighetsanalys för att identifiera hot avseende ekonomi, måluppfyllelse samt regelefterlevnad



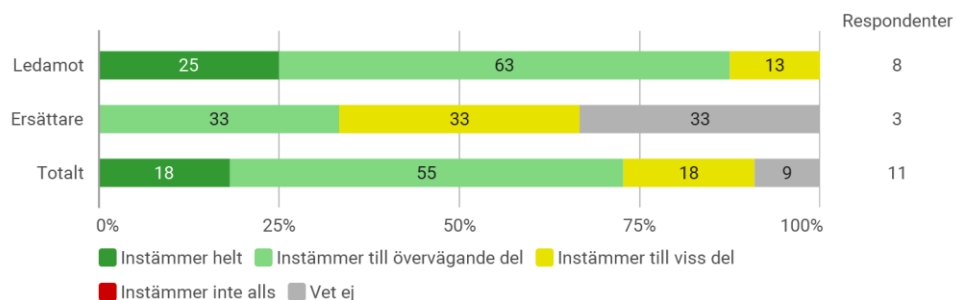
Nämnden fastställer årligen en plan för den interna kontrollen inom verksamhet och ekonomi



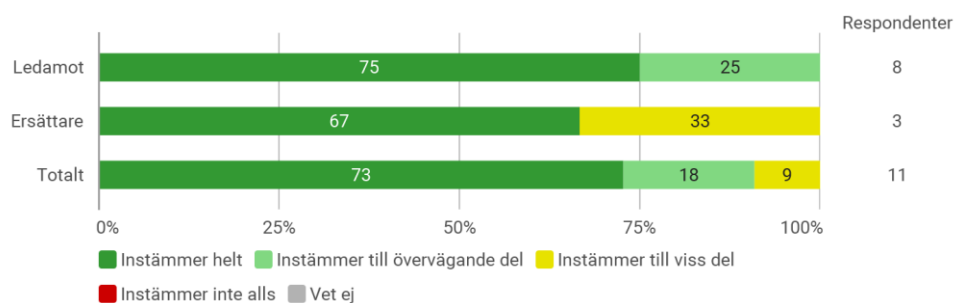
Rapportering av måluppfyllelse sker regelbundet till nämnden avseende verksamhetsmål



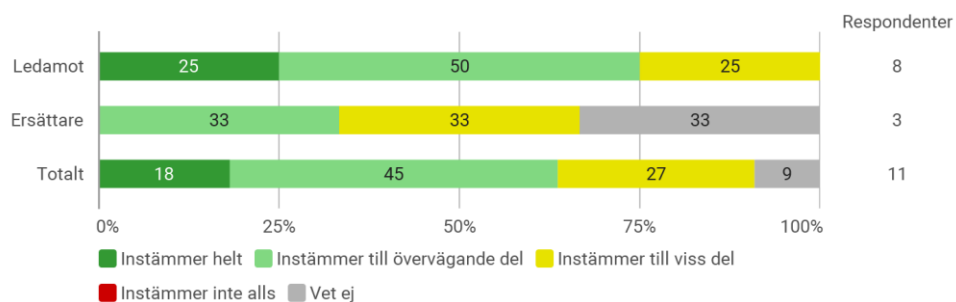
Jag anser att nämnden har en tillfredsställande måluppfyllelse avseende verksamheten



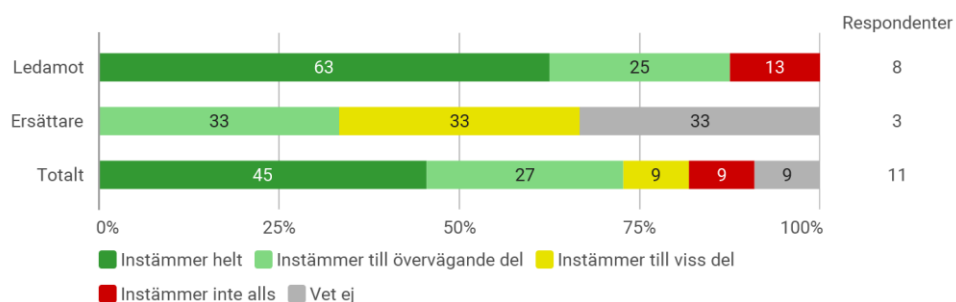
Rapportering av måluppfyllelse sker regelbundet till nämnden avseende ekonomiska mål



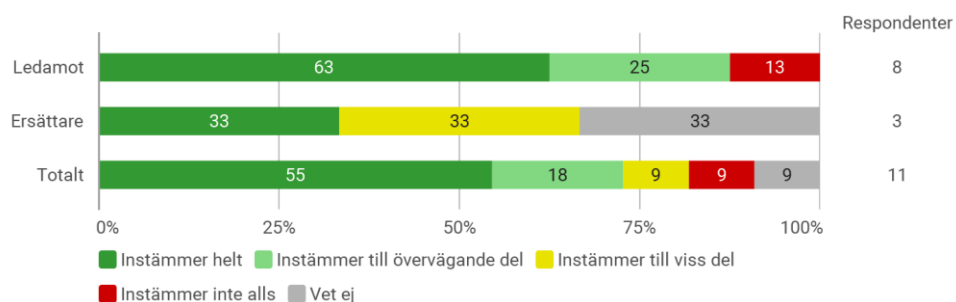
Jag anser att nämnden har en tillfredsställande måluppfyllelse avseende ekonomin



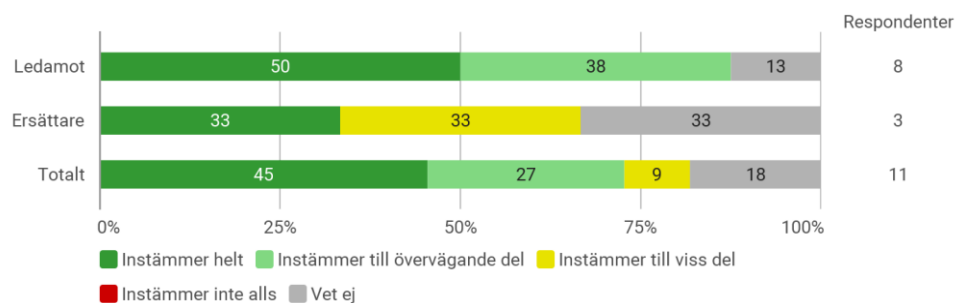
Jag anser att nämnden diskuterar och analyserar uppföljningen av målen i tillräcklig omfattning



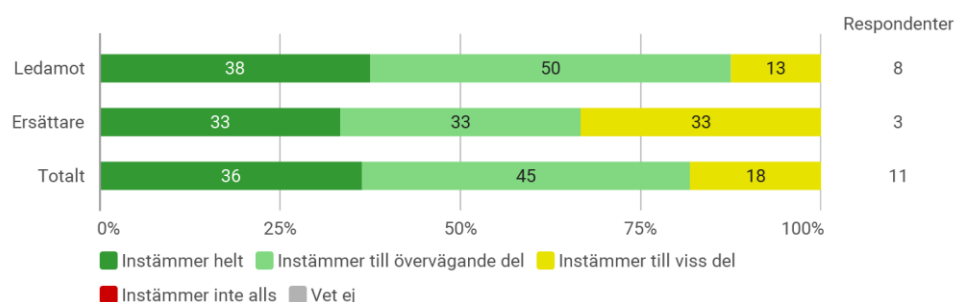
Nämnden fattar aktiva beslut med anledning av rapporteringen



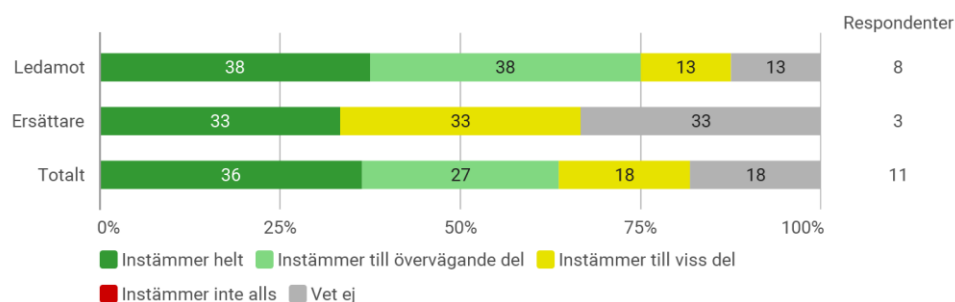
Jag anser att nämndens interna kontroll är tillräcklig



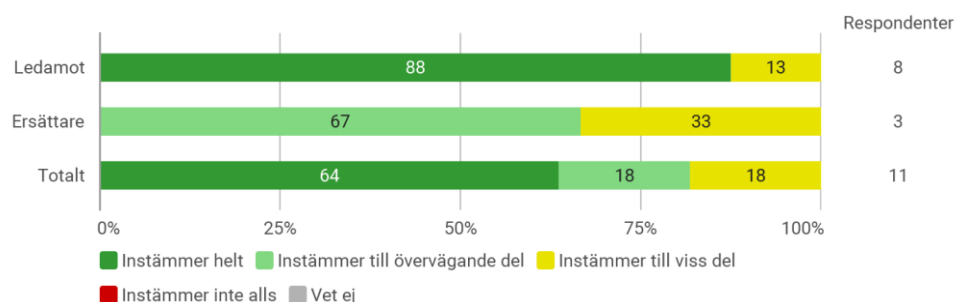
Jag anser att verksamheten bedriver ett tillfredsställande kvalitetsarbete



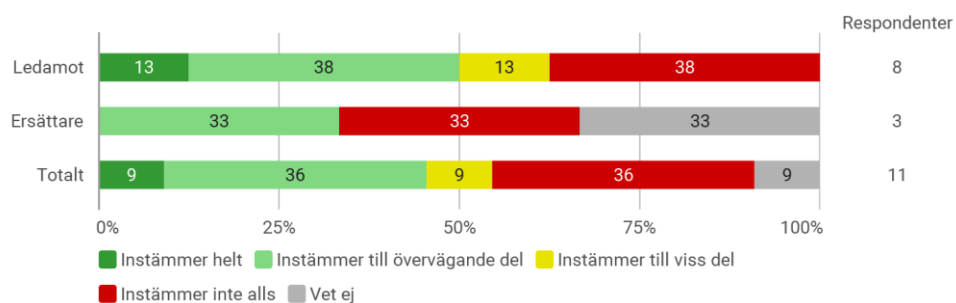
Nämnden säkerställer ett tillfredsställande prognosarbete



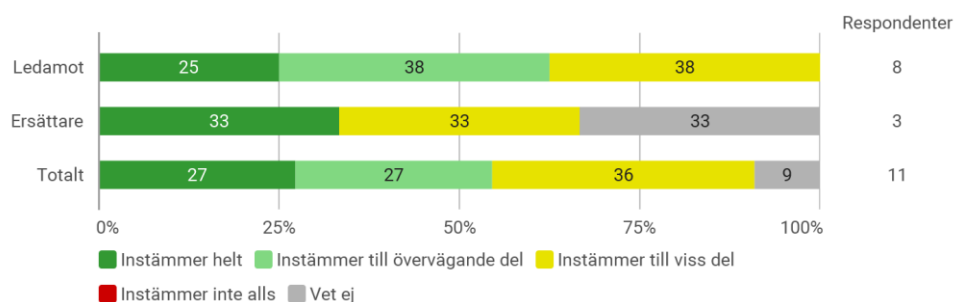
Nämnden har beslutat om konkreta åtgärder för att nå en ekonomi i balans



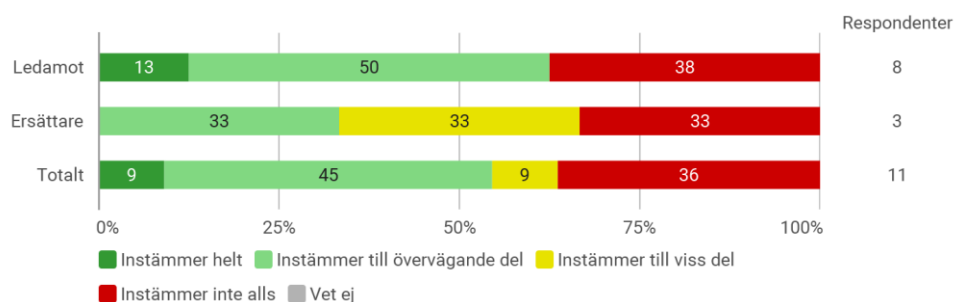
Nämnden uppnår ett ekonomiskt resultat som överensstämmer med kommunfullmäktiges mål



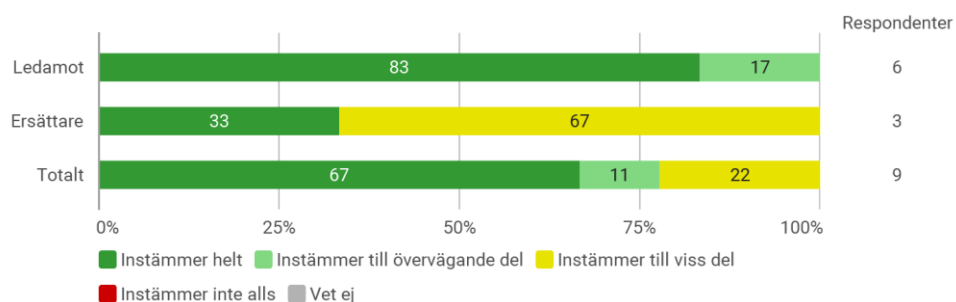
Nämnden uppnår ett kvalitetsmässigt resultat som överensstämmer med fastställda verksamhetsmål



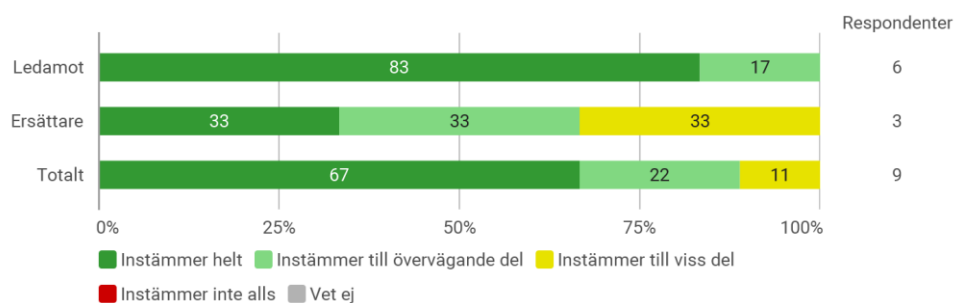
Nämnden har förutsättningar att nå en ekonomi i balans år 2020



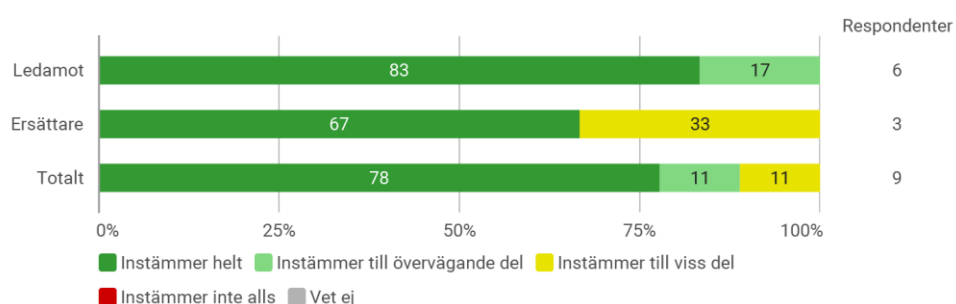
Jag har tillräcklig information och kunskap om nämndens uppdrag och ansvar



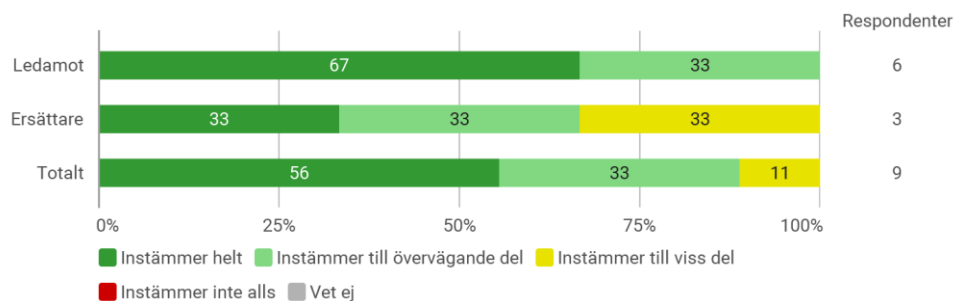
Nämnden har fastställt en ändamålsenlig organisation med tydlig förankring av ansvar och befogenheter



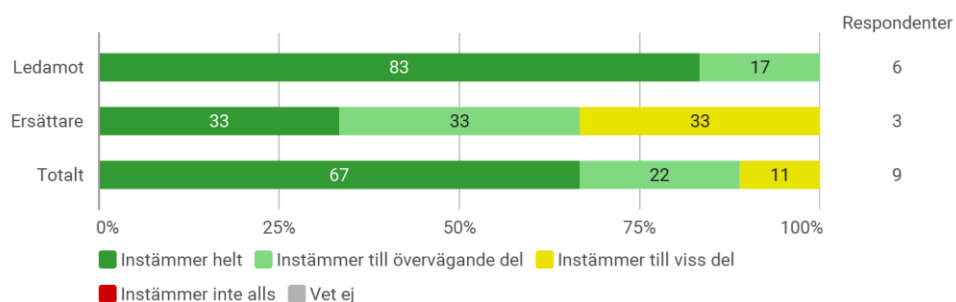
Nämnden har en dokumenterad och aktuell delegationsordning



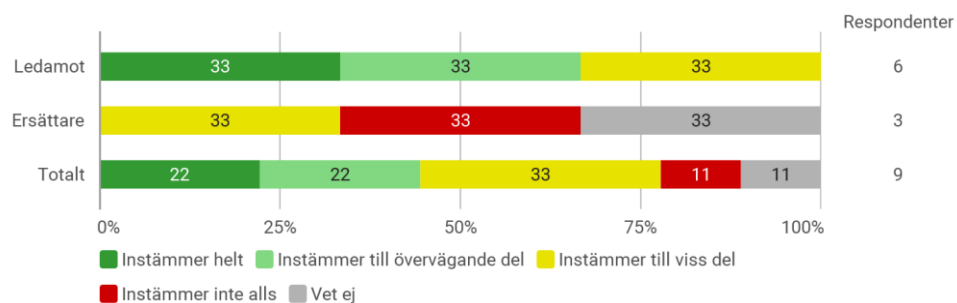
Jag känner till vilka planer, regler och vilken lagstiftning som har påverkan på mitt uppdrag i nämnden



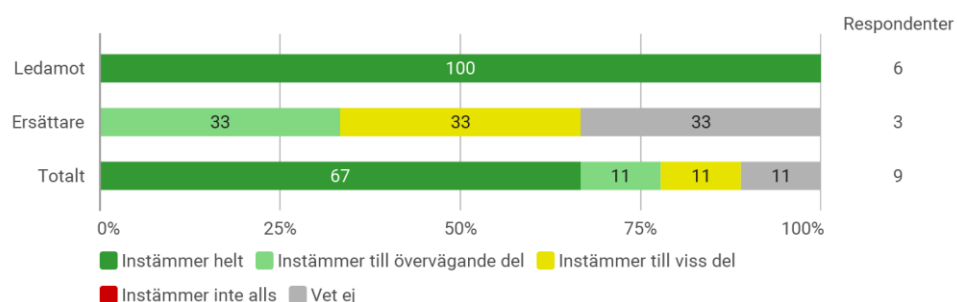
Nämnden har fastställt dokumenterade arbetsformer



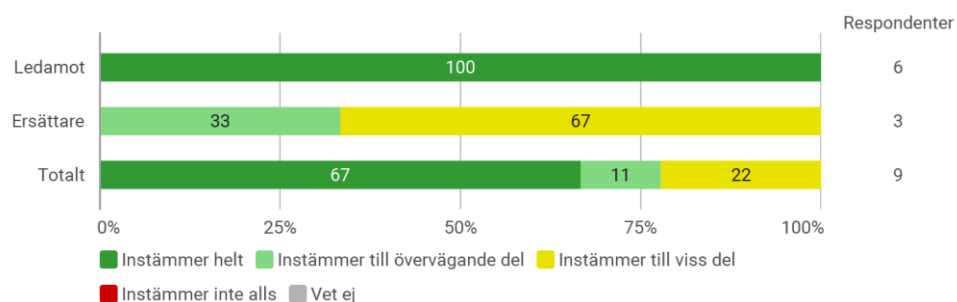
Jag har möjlighet till fortlöpande utbildning gällande verksamheten



Det är ett tillfredsställande diskussionsklimat i nämnden



Jag känner mig trygg att framföra mina synpunkter på sammanträdena



Jag känner förtroende för tjänstepersonerna

